

HOTĂRÂRE
din 9 aprilie 2013
Definitivă
09/07/2013

În cauza Flueraș împotriva României
(Cererea nr. 17520/04)
Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Flueraș împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, președinte, Alvina Gyulumyan, Ján Šikuta, Luis López Guerra, Kristina Pardalos, Johannes Silvis, Valeriu Grițco, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 19 martie 2013,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată.

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 17520/04, îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Cosmin Dragu Flueraș („reclamantul”), a sesizat Curtea la 16 februarie 2004, în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de G. Mateuț, avocat în Arad. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agenții guvernamentali, domnul R.-H. Radu și doamna I. Cambrea, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a susținut că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, în măsura în care, după ce a fost achitat în primă instanță și, respectiv, în apel, a fost condamnat penal prin hotărârea din 18 decembrie 2003 a Curții de Apel Timișoara, fără o nouă administrare directă a probelor și fără să fie ascultat în persoană.

4. La 3 iulie 2008, cererea a fost comunicată Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție, s-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

5. La 9 martie 2011, constatând din observațiile scrise ale părților că procedura penală inițiată împotriva reclamantului fusese redeschisă între timp, Curtea a invitat părțile să prezinte informații privind această procedură și observațiile lor suplimentare. Guvernul și reclamantul și-au depus observațiile suplimentare la 6 mai 2011 și, respectiv, la 27 mai 2011. Guvernul a transmis comentariile sale privind observațiile suplimentare ale reclamantului la 5 iulie 2011.

6. În urma abținerii domnului Corneliu Bîrsan, judecător ales să reprezinte România (art. 28 din Regulamentul Curții), președintele camerei a desemnat-o pe doamna Kristina Pardalos în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

7. Reclamantul s-a născut în 1973 și locuiește în Arad.

8. Prin rechizitoriul Parchetului din 23 ianuarie 2001, reclamantul și N.S. au fost trimiși în judecată pentru trafic de stupefiante organizat, în temeiul art. 312 alin. (2) C. pen. Aceștia erau acuzați de faptul că le-au recrutat, instruit și finanțat pe M.M. și M.H. pentru a aduce cocaină din Brazilia, prin Moscova, în perioada noiembrie 1996 – ianuarie 1997. Rechizitoriul se întemeia pe depozițiile date de M.M. și M.H., care confirmau participarea reclamantului, în special faptul că acesta a convins-o pe M.M. să facă parte din operațiune. În plus, M.M. și M.H. fuseseră deja condamnate de o instanță din Moscova, în ianuarie 1998, la pedepse cu închisoarea pentru contrabandă și trafic de cocaină, după ce autoritățile ruse au descoperit o cantitate de aproximativ un kilogram de cocaină în bagajele acestora. Mai multe rude ale lui M.M. au declarat că, după arestarea acesteia în Rusia, reclamantul le-a spus că o convinsese pe aceasta să participe la operațiune și că părinții reclamantului le-au cerut să nu îi denunțe pe fiul lor și pe N.S. la poliție.

9. Judecătoria Arad a procedat la ascultarea inculpaților și a martorilor. Martora M.H. și-a retras declarația, precizând că l-a întâlnit o singură dată pe reclamant, atunci când acesta a însoțit-o la gară pentru a lua autocarul spre Budapesta, de unde aceasta și M.M. urmau să plece spre Rio de Janeiro. Aceasta a subliniat că reclamantul nu a participat niciodată la organizarea operațiunii, care a fost condusă exclusiv de N.S. În ciuda refuzului său inițial de a depune mărturie, M.M. a făcut mai multe declarații contradictorii cu privire la participarea reclamantului la evenimente.

10. La ședința publică din 10 februarie 2003, judecătoria a ridicat, în temeiul art. 334 din Codul de procedură penală (C. proc. pen.), problema schimbării încadrării juridice a faptelor, având în vedere intrarea în vigoare, la 3 august 2000, a Legii nr. 143 din 26 iulie 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (denumită în continuare „Legea nr. 143/2000”). Această nouă lege abroga art. 312 C. pen. în ceea ce privește produsele sau substanțele stupefiante. Instanța a considerat că faptele incriminate erau similare tentativei, pedepsită la art. 3 alin. (2) (introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul sau exportul ilegal de droguri de risc), coroborat cu art. 10 (organizarea, conducerea sau finanțarea faptelor prevăzute la mai multe articole ale legii, printre care art. 3, citat anterior) din Legea nr. 143/2000. Instanța a susținut că această lege era mai favorabilă inculpaților, ținând seama de severitatea pedepselor prevăzute și că schimbarea încadrării faptelor era autorizată la art. 13 C. pen., care reglementează aplicarea legii penale mai favorabile persoanelor interesate.

11. Avocatul reclamantului a fost de acord cu noua încadrare a faptelor și reclamantul a lăsat acest aspect la latitudinea instanței. Parchetul a solicitat condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii pedepsită la articolele citate anterior, și nu pentru tentativă.

12. Printr-o hotărâre pronunțată în aceeași zi, Judecătoria Arad a considerat că declarațiile contradictorii făcute în fața sa erau puțin credibile și l-a achitat pe reclamant de acuzația de infracțiunea pedepsită la art. 312 alin. (2) C. pen. În schimb, l-a condamnat pe N.S. la opt ani de închisoare cu executare, pentru tentativa de a organiza introducerea în țară de droguri de risc, în temeiul art. 10, coroborat cu art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000.

13. Parchetul și N.S. au introdus apel la Tribunalul Arad. Parchetul a solicitat condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii în temeiul Legii nr. 143/2000.

14. Dezbaterile s-au desfășurat la 10 septembrie 2003. Avocatul reclamantului a solicitat respingerea apelului și confirmarea hotărârii pronunțate în primă instanță. Acesta a prezentat concluzii scrise, care nu conțineau comentarii explicite privind eventuala schimbare a încadrării a faptelor. Reclamantul a pledat din nou nevinovat.

15. Prin hotărârea din 17 septembrie 2003, Tribunalul Arad a schimbat încadrarea faptelor de care era acuzat reclamantul, încadrându-le drept tentativă de săvârșire a infracțiunii în temeiul Legii nr. 143/2000, și a menținut soluția de achitare. Instanța a confirmat condamnarea lui N.S.

16. Parchetul și N.S. au formulat recurs. Parchetul a solicitat, din nou, condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de Legea nr. 143/2000.

17. Ședința de judecată a avut loc la 17 decembrie 2003, în fața Curții de Apel Timișoara. Avocatul reclamantului a solicitat respingerea recursului și a prezentat concluzii scrise care nu conțineau comentarii explicite privind eventuala schimbare a încadrării faptelor. Reclamantul a avut ocazia să se exprime în ultimă instanță și și-a declarat, din nou, nevinovăția.

18. Prin decizia din 18 decembrie 2003, curtea de apel a admis recursul parchetului, a anulat hotărârea Judecătoriei Arad și a rejudecat cauza pe fond. Instanța i-a condamnat pe reclamant și pe N.S. pentru infracțiunea sancționată la art. 10, coroborat cu art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, la cincisprezece și, respectiv, șaptesprezece ani de închisoare cu executare și a dispus interzicerea exercitării de către aceștia a anumitor drepturi. Curtea de apel a considerat că participarea reclamantului la organizarea operațiunii era dovedită de declarațiile lui M.H. în fața parchetului și de cele ale lui M.M. în fața parchetului și a judecătoriei, depoziții coroborate cu declarațiile rudelor lui M.M.

19. La 7 ianuarie 2004, a fost emis un mandat de arestare pe numele reclamantului, care nu a fost pus în executare, având în vedere că reclamantul plecase din România la 18 decembrie 2003.

20. În 2008, în temeiul noului art. 386 lit. e) C. proc. pen, reclamantul a formulat o contestație în anulare împotriva hotărârii din 18 decembrie 2003. Acesta considera că au fost încălcate dispozițiile art. 385¹⁶ C. proc. pen., deoarece instanța de recurs l-a condamnat fără să fie audiat în persoană și fără administrarea niciunei probe în fața sa.

21. Prin decizia din 27 iunie 2008, Curtea de Apel Timișoara a admis contestația în anulare a reclamantului, a anulat hotărârea din 18 decembrie 2003 și a dispus reexaminarea recursului. În acest scop, curtea de apel a menționat că reclamantul nu a fost ascultat în persoană, astfel cum impunea noul art. 385¹⁶ C. proc. pen., precum și jurisprudența Curții (*Constantinescu împotriva României*, nr. 28871/95, CEDO 2000-VIII).

22. Cu ocazia reexaminării recursului, reclamantul a solicitat de mai multe ori citarea coinculpatului său, N.S., dar curtea de apel a refuzat încuviințarea, precizând că procedura a fost redeschisă doar în privința reclamantului.

23. La ședința din 26 ianuarie 2009, reclamantul a invocat excepția de neconstituționalitate a art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d) C. proc. pen., pe care îl considera contrar Constituției, a art. 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenție și a art. 14 alin. 5 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, în măsura în care acesta permitea instanțelor de recurs să pronunțe pentru prima dată condamnarea unei persoane pe baza unor probe administrate doar în fața instanțelor inferioare. Acesta a invocat în sprijinul său hotărârea Curții adoptată în cererea *Spînu împotriva României* (nr. 32030/02, 29 aprilie 2008).

Curtea de apel a transmis Curții Constituționale excepția invocată, împreună cu opinia acesteia. Această instanță a considerat că articolul menționat de reclamant era constituțional, în măsura în care permitea instanței de recurs să reinterpreteze probele administrate de instanțele inferioare cu scopul de a descoperi adevărul.

Prin Decizia din 19 mai 2009, Curtea Constituțională a respins excepția invocată, considerând că persoana interesată are posibilitatea de a propune prezentarea de probe utile și pertinente pentru cauză în etapa recursului și că instanța pronunță decizia sa de condamnare după examinarea probelor administrate astfel.

24. La ședința din 6 octombrie 2009, reclamantul a invocat, de asemenea, excepția de neconstituționalitate a art. 392 alin. (1) C. proc. pen., care reglementează contestația în anulare și prevede că instanța, după admiterea unei astfel de căi de atac, procedează la rejudecarea cauzei fie imediat, fie după un nou termen. Reclamantul considera că această dispoziție împiedica instanța să citeze toate părțile la procedură, în special coinculpatul acestuia, încălcând astfel principiul contradicționalității și, prin urmare, dreptul acestuia la un proces echitabil, în sensul hotărârii adoptate de Curte în cererea *Spînu*, citată anterior. Curtea de apel a refuzat să sesizeze Curtea Constituțională cu excepția invocată, considerând că nu avea legătură cu obiectul procedurii.

25. La ședința din 22 martie 2010, reclamantul a solicitat să fie adăugate la dosar materialele aflate la dosarele din procedurile în urma cărora au fost condamnate M.M. și M.H. de către instanțele rusești, inclusiv drogurile confiscate de autoritățile rusești. În plus, acesta a solicitat inițierea procedurii de recunoaștere oficială a hotărârilor definitive de condamnare. Curtea de apel a apreciat că aceste probe nu erau utile pentru cauză, având în vedere că M.M. și M.H. aveau simplul statut de martor în cauză, și, prin urmare, a respins cererile reclamantului.

26. Cauza a fost amânata de mai multe ori la cererea avocaților reclamantului, care se aflau în imposibilitatea de a se prezenta în fața curții de apel, sau din cauza absenței reclamantului la ședințe.

27. În plus, au fost respinse o nouă cerere de sesizare a Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate, precum și două cereri de expatriere a reclamantului.

28. La 31 ianuarie 2011, reclamantul s-a prezentat în fața curții de apel, care l-a audiat în ședință publică. Curtea de apel nu a ascultat niciun martor.

29. Printr-o hotărâre pronunțată în aceeași zi, Curtea de Apel Timișoara a condamnat reclamantul pentru infracțiunea prevăzută la art. 10, coroborat cu art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, la cincisprezece ani de închisoare cu executare și a dispus interzicerea exercitării de către acesta a anumitor drepturi. Curtea de apel a considerat că participarea reclamantului la organizarea, conducerea și finanțarea operațiunii era dovedită de declarațiile făcute de M.H. în fața parchetului și de cele făcute de M.M. în fața parchetului și a judecătoriei, depoziții coroborate cu declarațiile rudelor lui M.M.

II. Dreptul intern relevant

A. Codul de procedură penală („C. proc. pen.”) în vigoare la momentul faptelor

30. Dispozițiile relevante sunt redactate astfel:

„(1) Președintele, înainte de a încheia dezbaterile, dă ultimul cuvânt inculpatului personal.

(2) În timpul în care inculpatul are ultimul cuvânt, nu i se pot pune întrebări. Dacă inculpatul relevă fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța dispune reluarea cercetării judecătorești.”

Art. 385¹⁴

„(1) Instanța, judecând recursul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de recurs.

(2) Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de recurs invocate de procuror și de părți.”

Art. 385¹⁵

„Instanța, judecând recursul, pronunță una din următoarele soluții: (...)

2. admite recursul, casând hotărârea atacată și (...)

a) menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis (...)

c) (...) Curtea Supremă de Justiție [devenită Înalta Curte de Casație și Justiție] (...), când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost casată (...)

d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs (...)

Art. 385¹⁶

„(1) Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d), se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare (...)

Art. 385¹⁹

„Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, capitolele I (Judecata – Dispoziții generale) și II (Judecata în primă instanță), care se aplică în mod corespunzător.”

B. Modificările aduse Codului de procedură penală, intrate în vigoare în septembrie 2006

31. Dispozițiile relevante sunt redactate astfel:

Art. 385¹⁴

„1¹. Cu ocazia judecării recursului, instanța este obligată să procedeze la ascultarea inculpatului prezent (...), atunci când acesta nu a fost ascultat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare.”

Art. 385¹⁶

„Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d), se pronunță prin decizie și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare. La termenul fixat pentru rejudecare, instanța este obligată să procedeze la ascultarea inculpatului prezent, potrivit dispozițiilor cuprinse în Partea specială, titlul II, capitolul II, atunci când acesta nu a fost ascultat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare.”

Art. 386 lit. e)

„Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri: (...)

e) când, la judecarea recursului sau la rejudecarea cauzei de către instanța de recurs, inculpatul prezent nu a fost ascultat, iar ascultarea acestuia este obligatorie potrivit art. 385¹⁴ alin. 1¹ ori art. 385¹⁶ alin. 1.”

Art. 408¹

„1. Hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pot fi supuse revizuirii, dacă consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

2. Pot cere revizuirea:

- a) persoana al cărei drept a fost încălcat;
- b) soțul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia;
- c) procurorul.

3. Cererea de revizuire se introduce la Înalta Curte de Casație și Justiție, care judecă cererea în complet de 9 judecători.

4. Cererea de revizuire se poate face în termen de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului.

(...)

8. Când instanța constată că cererea este fondată:

- a) desființează, în parte, hotărârea atacată sub aspectul dreptului încălcat și, rejudecând cauza, cu aplicarea dispozițiilor din capitolul III, secțiunea II, înlătură consecințele încălcării dreptului;
- b) desființează hotărârea și, când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța în fața căreia s-a produs încălcarea dreptului, aplicându-se dispozițiile din capitolul III, secțiunea II (...)

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

32. Reclamantul pretinde că nu a beneficiat de un proces echitabil în speță, având în vedere că a fost condamnat de instanța de recurs atât în 2003, cât și în 2011, fără să fie ascultat și fără administrarea directă de probe, deși fusese achitat de instanțele inferioare pe baza aceluiași elemente. Reclamantul se plânge, de asemenea, că dreptul său la apărare a fost încălcat, pe motiv că nu a avut posibilitatea de a interoga martorii acuzației și apărării în fața Curții de Apel Timișoara, care și-a întemeiat deciziile din 2003 și 2011 pe declarațiile făcute în fața parchetului în absența sa și a avocatului său. Acesta invocă art. 6 § 1 și § 3 din Convenție.

Curtea consideră că acuzațiile reclamantului trebuie să fie examinate doar din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție (a se vedea, de asemenea, *Sigurþór Arnarsson împotriva Islandei*, nr. 44671/98, pct. 29 *in fine*, 15 iulie 2003, *Găitanaru împotriva României*, nr. 26082/05, pct. 19, 26 iunie 2012). Partea relevantă a art. 6 § 1 este redactată astfel:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

33. În observațiile scrise trimise Curții la 29 octombrie 2008, Guvernul susține că reclamantul și-a pierdut calitatea de victimă în ceea ce privește capătul de cerere formulat inițial de acesta, din cauza redeschiderii procedurii penale în iunie 2008. Prin urmare, orice eveniment ulterior nu intră sub incidența prezentei proceduri.

34. În aceleași observații, Guvernul adaugă că, în orice caz, capătul de cerere formulat de reclamant trebuie să fie respins pentru neputința căilor de atac interne, deoarece procedura penală împotriva reclamantului era pendinte la vremea respectivă, după redeschiderea sa.

35. În observațiile scrise suplimentare, trimise la cererea Curții la 6 mai 2011, Guvernul subliniază că reclamantul nu se poate pretinde victima noii proceduri care s-a încheiat cu hotărârea Curții de Apel Timișoara din 31 ianuarie 2011, procedură care i-a permis să beneficieze de un proces echitabil în sensul art. 6 din Convenție.

36. Curtea reamintește că, recent, a fost necesar să se pronunțe cu privire la o excepție similară, întemeiată pe pierderea calității de victimă, în cauza *Sakhnovski împotriva Rusiei* [(MC), nr. 21272/03,

pct. 40 și următoarele, 2 noiembrie 2010]. În cauza respectivă, aceasta a considerat că excepția era strâns legată de fondul capetelor de cerere prezentate de reclamant în temeiul art. 6 din Convenție, deoarece aprecierea calității de victimă ține în mare măsură de încadrarea juridică a celei de-a doua proceduri ca procedură distinctă sau ca parte din aceeași acțiune penală. Astfel, Curtea a preferat să conexeze cu fondul excepția preliminară a Guvernului privind pierderea calității de victimă. Aceasta consideră că se impune aceeași abordare și în prezenta cerere.

37. În ceea ce privește excepția întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne, ținând seama de redeschiderea procedurii, și în ceea ce privește excepția întemeiată pe absența calității de victimă în raport cu hotărârea din 31 ianuarie 2011 a Curții de Apel Timișoara, Curtea subliniază că, având în vedere maniera în care Guvernul formulează aceste excepții în prezenta cauză, acestea sunt strâns legate de prima excepție, motiv pentru care Curtea consideră că este necesar ca și acestea să fie conexate cu fondul cererii.

38. Pe de altă parte, Curtea constată că acest capăt de cerere al reclamantului nu este vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Guvernul

39. În observațiile scrise din 29 octombrie 2008, Guvernul susține, în principal, că anularea hotărârii de condamnare din 18 decembrie 2003, pentru absența unui proces echitabil, și însuși organizarea unui nou proces constituie în sine o „recunoaștere expresă” a încălcării pretinse de reclamant și o „reparație suficientă” pentru încălcarea denunțată în cadrul cererii inițiale. În sprijinul acestei teze, Guvernul subliniază că prezenta cauză diferă de cauza *Constantinescu*, citată anterior, în care instanțele nu au recunoscut nici în mod expres, nici în esență, încălcarea pretinsă de reclamant. În plus, evidențiază faptul că reclamantul nu a solicitat nicio despăgubire pentru un eventual prejudiciu material sau moral suferit, că nu a fost condamnat la plata cheltuielilor de judecată și, în special, că nu a fost niciodată încarcerat, deoarece mandatul de arestare emis pe numele său nu a putut fi pus în executare. În aceleași observații, adaugă că, în orice caz, capătul de cerere formulat de reclamant ar trebui să fie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, deoarece procedura penală împotriva reclamantului era pendinte la vremea respectivă, după redeschiderea sa. Cu privire la fond, Guvernul subliniază că reclamantul a beneficiat de un proces echitabil în cadrul procedurii care s-a încheiat cu hotărârea Curții de Apel Timișoara din 18 decembrie 2003.

40. În ceea ce privește a doua procedură, în observațiile suplimentare trimise la cererea Curții la 6 mai și 5 iulie 2011, Guvernul consideră că aceste noi elemente nu au nicio legătură cu prezenta cauză și că, până în prezent, reclamantul nu a formulat niciun capăt de cerere cu privire la această nouă procedură. În plus, acesta invocă o excepție *ratione personae*, considerând că reclamantul nu se poate pretinde victima unei încălcări a art. 6 § 1 din Convenție în ceea ce privește procedura care s-a încheiat cu hotărârea pronunțată de Curtea de Apel Timișoara la 31 ianuarie 2011, având în vedere că acesta a fost prezent la dezbateri, că a fost interogat de instanța de recurs și că acesta nu a solicitat nici ascultarea părților la procesul penal, nici readministrarea probelor.

41. În ceea ce privește fondul capătului de cerere, Guvernul susține că, în prezenta cauză, spre deosebire de cauza *Constantinescu*, citată anterior, reclamantul a fost audiat în persoană de parchet, de instanța de prim grad și, după redeschiderea procedurii, de Curtea de Apel Timișoara, în ultimă instanță. De asemenea, acesta a avut posibilitatea de a propune mijloace de probă, de a combate probele incriminatoare propuse de parchet și de a prezenta concluziile sale orale și scrise. Guvernul subliniază că reclamantul nu a solicitat în mod oficial ascultarea lui N.S., limitându-se la a solicita doar înfățișarea acestuia ca parte la procedură sau ascultarea altor martori.

42. Guvernul reamintește, de asemenea, că, potrivit jurisprudenței Curții, în principiu, este de competența instanțelor naționale să aprecieze probele adunate de acestea și relevanța celor pe care acuzații doresc să le prezinte (*Barberà, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei*, 6 decembrie 1988, pct. 68, Seria A nr. 146). În această privință, Guvernul consideră că astfel, Curtea de Apel Timișoara a procedat doar la o apreciere diferită a declarațiilor martorilor în raport cu cea efectuată de instanțele inferioare, materie ce ține în primul rând de dreptul intern și de competența instanțelor interne. În această privință, Guvernul menționează că, în dreptul românesc, nu există nicio dispoziție legală care stabilește o ordine de preferință între declarațiile succesive făcute în timpul cercetării penale și în fața instanțelor, în ipoteza în care acestea ar fi contradictorii. În opinia sa, Curtea de Apel Timișoara și-a întemeiat decizia pe probe obținute în mod legal, care demonstrează în mod convingător vinovăția reclamantului.

43. În aceste condiții, Guvernul concluzionează că instanțele au pronunțat condamnarea reclamantului respectând garanțiile de independență, imparțialitate și publicitate în cadrul unui proces echitabil care a îndeplinit cerințele egalității armelor garantate la art. 6 § 1 din Convenție.

b) Reclamantul

44. În ceea ce privește excepțiile invocate de Guvern în observațiile sale scrise din 29 octombrie 2008, reclamantul consideră că acestea trebuie să fie respinse deoarece legislația care reglementează contestația în anulare, cale extraordinară de atac, admisă de instanța de recurs, și examinarea recursului subsecvent nu permiteau acestei instanțe administrarea directă a probelor în sensul jurisprudenței în materie a Curții, cu excepția ascultării inculpatului și a depunerii documentelor la dosar. Această obligație a fost introdusă, de altfel, abia în septembrie 2006, după modificarea Codului de procedură penală. În aceste condiții, Guvernul subliniază că anularea hotărârii din 18 decembrie 2003 nu elimină pretinsa încălcare a Convenției pe viitor. Reclamantul subliniază, de asemenea, că epuizase căile de atac ordinare disponibile în dreptul intern la momentul introducerii cererii în fața Curții.

În ceea ce privește fondul capătului de cerere, reclamantul susține că această condamnare prin hotărârea din 18 decembrie 2003 a Curții de Apel Timișoara, fără ascultarea martorilor pe ale căror declarații instanța de recurs își întemeiasă verdictul și fără ascultarea reclamantului în persoană, constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil, garantat la art. 6 § 1 din Convenție. Reclamantul consideră că era de competența acestei instanțe să ia măsuri pozitive în vederea audierii sale și a martorilor. În plus, citează concluziile Curții din hotărârile *Constantinescu* și *Spînu*, menționate anterior.

45. În observațiile sale suplimentare din 27 mai 2011, reclamantul consideră că hotărârea Curții de Apel Timișoara din 31 ianuarie 2011 nu a permis repararea niciuneia din încălcările pretinse în cererea sa inițială. În această privință, reclamantul dorește să sublinieze în special că audierea sa de către instanța de recurs a fost pur formală și că aceasta i-a respins cererea de citare a lui N.S., citație pe care era obligată să o dispună în conformitate cu legea penală. Acesta critică, de asemenea, refuzul curții de apel de a admite cererile sale care vizau, în primul rând, transmiterea materialelor aflate la dosarele din procedurile în care M.M. și M.H. fuseseră condamnate de instanțele rusești, inclusiv drogurile confiscate de autoritățile rusești, și, în al doilea rând, recunoașterea oficială a hotărârilor definitive de condamnare (supra, pct. 25).

2. Motivarea Curții

a) Cu privire la calitatea de victimă ca urmare a redeschiderii procedurii și epuizarea căilor de atac interne

46. Curtea reamintește, în primul rând, că sistemul european de protecție a drepturilor omului se bazează pe principiul subsidiarității. Statele trebuie să aibă posibilitatea de a remedia încălcările produse înainte ca aceasta să examineze capătul de cerere în cauză. Totuși, „principiul subsidiarității nu implică renunțarea la orice control cu privire la rezultatul obținut ca urmare a utilizării căii de atac interne” [*Giuseppe Mostacciolo împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), nr. 65102/01, pct. 81, 29 martie 2006]. În plus, principiul subsidiarității nu trebuie să fie interpretat astfel încât să li se permită statelor să se sustragă competenței Curții.

47. În fapt, un acuzat nu poate pretinde că are calitatea de victimă a unei încălcări a art. 6 § 1 înainte de condamnarea sa (cu câteva excepții care privesc, între altele, cerința privind un termen rezonabil sau accesul la o instanță). Redeschiderea unei proceduri poate să pară că „repune” reclamantul în situația în care se afla înainte de a deveni victimă și, prin urmare, restabilește *statu quo ante*. Totuși, în opinia Curții, obținerea și pierderea calității de victimă nu sunt reglementate în mod necesar de aceleași norme (*Sakhnovski*, citată anterior, pct. 78).

48. Curtea apreciază că redeschiderea procedurii nu poate să fie considerată în mod automat ca fiind în sine o reparație suficientă, care să poată determina pierderea calității de victimă a reclamantului. Pentru a stabili dacă reclamantul își păstrează această calitate sau nu, Curtea ia în considerare procedura în ansamblul său, inclusiv cea ulterioară redeschiderii. Această abordare permite stabilirea unui echilibru între principiul subsidiarității și eficacitatea mecanismului Convenției. Pe de o parte, statul poate să redeschidă și să reexamineze cauze penale pentru a remedia încălcările art. 6 din Convenție. Pe de altă parte, noua procedură trebuie să fie desfășurată cu celeritate și respectând garanțiile prevăzute la art. 6 din Convenție. Datorită acestei abordări, procedura ulterioară redeschiderii nu se poate sustrage controlului Curții, fiind astfel menținută eficacitatea dreptului de recurs individual (*Sakhnovski*, citată anterior, pct. 83). 49. Pe scurt, Curtea consideră că simpla redeschidere a procedurii în cadrul unei contestații nu constituie o reparație corespunzătoare și suficientă pentru reclamant. Prin urmare, acesta se poate pretinde încă victimă în

sensul art. 34 din Convenție. În consecință, Curtea respinge excepțiile preliminare invocate de Guvern în ceea ce privește calitatea de victimă a reclamantului.

50. De asemenea, Curtea subliniază că, după ce a fost informată cu privire la redeschiderea procedurii, a solicitat părților să prezinte informații în această privință, precum și observații suplimentare. În observațiile respective trimise la 27 mai 2011, reclamantul susținea că hotărârea Curții de Apel Timișoara din 31 ianuarie 2011 nu a permis repararea niciuneia din încălcările pretinse în cererea sa inițială (supra, pct. 45). La solicitarea Curții, Guvernul a prezentat comentariile sale ca răspuns la aceste observații (supra, pct. 40-43). Având în vedere ansamblul procedurii desfășurate în fața sa, Curtea consideră că Guvernul nu a fost dezavantajat în raport cu reclamantul și că a avut posibilitatea de a-și expune punctul de vedere privind cauza în ansamblul său (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sakhnovski*, citată anterior, pct. 87-88). În aceste condiții, Curtea consideră că este necesar să fie respins argumentul Guvernului conform căruia noua procedură nu ar avea nicio legătură cu prezenta cauză și reclamantul nu ar fi formulat niciun capăt de cerere cu privire la această nouă procedură.

51. Pe de altă parte, Curtea subliniază că excepția întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne, astfel cum a fost formulată de Guvern, trebuie să fie, de asemenea, respinsă, având în vedere că și Curtea de Apel Timișoara a adoptat o nouă hotărâre în procedură, condamnarea reclamantului fiind în prezent definitivă. Curtea observă că Guvernul nu a susținut că reclamantul nu ar fi epuizat căile de atac interne înainte de sesizarea sa inițială din 2004.

52. Acum, Curtea trebuie să stabilească dacă procedura desfășurată după redeschidere a respectat cerințele privind echitatea în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

b) Cu privire la stabilirea aspectului dacă reclamantul a beneficiat de un proces echitabil

53. Curtea reamintește că modalitățile de aplicare a art. 6 din Convenție în privința procedurilor de apel depind de caracteristicile procedurii despre care este vorba; trebuie să se țină seama de ansamblul procedurii interne și de rolul atribuit instanței de apel în ordinea juridică națională. Atunci când a avut loc o ședință publică în primă instanță, absența dezbaterilor publice în apel poate fi justificată de particularitățile procedurii în cauză, având în vedere natura sistemului național de apel, întinderea competențelor instanței de apel, maniera în care au fost efectiv expuse și protejate interesele reclamantului în fața sa și în special natura chestiunilor soluționate de aceasta (*Boten împotriva Norvegiei*, 19 februarie 1996, pct. 39, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-I).

54. În plus, Curtea a declarat că, atunci când instanța de apel trebuie să judece o cauză în fapt și în drept și să examineze în ansamblul său chestiunea vinovăției sau a nevinovăției, aceasta nu poate, din motive care privesc echitatea procesului, să se pronunțe cu privire la aceste aspecte fără să aprecieze direct mărturiile prezentate în persoană de acuzatul care susține că nu a săvârșit actul considerat o infracțiune penală (*Ekbataņi împotriva Suediei*, hotărârea din 26 mai 1988, Seria A nr. 134, pct. 32, și *Constantinescu*, citată anterior, pct. 55).

55. Curtea reamintește, de asemenea, că admisibilitatea probelor este o chestiune ce ține în primul rând de reglementările naționale, că, în principiu, instanțele naționale au obligația de a aprecia probele obținute de acestea, că rolul încredințat Curții de către Convenție constă în a cerceta dacă procedura considerată în ansamblul său, inclusiv modul de prezentare a mijloacelor de probă, a avut un caracter echitabil [*García Ruiz împotriva Spaniei (MC)*, nr. 30544/96, pct. 28, CEDO 1999-I]. Astfel, „deși, în principiu, este de competența instanței naționale să se pronunțe cu privire la necesitatea sau oportunitatea citării unui martor (...), circumstanțe excepționale ar putea determina Curtea să concluzioneze că art. 6 este incompatibil cu neascultarea unei persoane ca martor” (*Bricmont împotriva Belgiei*, 7 iulie 1989, pct. 89, Seria A nr. 158).

56. Revenind la faptele cauzei, Curtea observă în primul rând că, după redeschiderea procedurii în 2008, reclamantul a fost ascultat de Curtea de Apel Timișoara. Aceasta consideră că argumentul reclamantului, conform căruia audierea sa a fost pur formală (supra, pct. 45), nu este motivat suficient. În schimb, nu se contestă faptul că reclamantul a fost condamnat de curtea de apel fără o nouă audiere a martorilor (supra, pct. 42). Prin urmare, pentru a stabili dacă a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție, este necesar să fie examinat rolul Curții de Apel Timișoara și natura problemelor cu privire la care aceasta trebuia să se pronunțe.

57. Curtea observă că, în speță, întinderea competențelor instanțelor de recurs este definită la art. 385¹⁵ și 385¹⁶ C. proc. pen. Potrivit art. 385¹⁵, curtea de apel, în calitate de instanță de recurs, nu era obligată să pronunțe o nouă hotărâre pe fond, dar avea această posibilitate. La 31 ianuarie 2011, curtea de apel a admis recursul parchetului, a casat hotărârea judecătorească din 10 februarie 2003 și hotărârea din 17 septembrie 2003 a tribunalului și a pronunțat o nouă hotărâre pe fond. Conform dispozițiilor legale citate anterior, rezultă că procedura în fața instanței de recurs era o procedură completă, care respecta aceleași reguli ca și o procedură pe fond, curtea de apel fiind obligată să se pronunțe atât cu privire la faptele cauzei, cât și în drept. Instanța de recurs putea hotărî fie să confirme achitarea reclamantului, fie să îl declare vinovat, după o analiză completă a chestiunii vinovăției sau

nevinovăției persoanei interesate, administrând noi mijloace de probă, după caz. În plus, aspectele pe care a trebuit să le analizeze curtea de apel pentru a se pronunța cu privire la vinovăția reclamantului aveau un caracter pur factic. Era vorba de problema stabilirii aspectului dacă reclamantul a participat la organizarea traficului de droguri (a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Dănilă împotriva României*, nr. 53897/00, pct. 39, 8 martie 2007, *Găitănanu*, citată anterior, pct. 30).

58. În speță, Curtea subliniază că achitarea reclamantului de către instanțele din Arad a avut loc după audierea mai multor martori. Aceste instanțe au considerat că martorii care figurau în dosar nu erau suficienți pentru a stabili vinovăția reclamantului. Pentru a înlocui achitarea cu o condamnare, instanțele de recurs nu dispuneau de nicio informație nouă și s-au bazat exclusiv pe materialele din dosar, în principal pe declarațiile făcute în fața parchetului și în primă instanță. Prin urmare, Curtea de Apel Timișoara a analizat mărturiile și a concluzionat caracterul lor onest și suficient pentru a sta la baza unui verdict de vinovăție doar în temeiul declarațiilor scrise obținute de parchet și al notelor de ședință ale judecătoriei, care relatau declarațiile martorilor.

59. În esență, curtea de apel a întemeiat condamnarea reclamantului pe o nouă interpretare a declarațiilor ale căror autori nu au fost audiați de aceasta. Astfel, a adoptat o poziție opusă celei din hotărârile instanțelor inferioare, care l-au achitat pe reclamant, în special pe baza declarațiilor făcute de acești martori în cursul ședințelor care s-au desfășurat în fața lor. Deși este de competența instanței de recurs să aprecieze diversele informații obținute, precum și relevanța celor pe care reclamantul dorește să le prezinte, este la fel de adevărat că reclamantul a fost recunoscut vinovat pe baza aceluiași mărturii care i-au determinat pe primii judecători să se îndoiască de temeinicia acuzației împotriva reclamantului suficient de mult pentru a motiva achitarea acestuia în primă instanță și în apel. În aceste condiții, neaudierea de către Curtea de Apel Timișoara a acestor martori înainte de a-l declara vinovat a limitat semnificativ dreptul la apărare (*Destrehem împotriva Franței*, nr. 56651/00, pct. 45, 18 mai 2004, și *Găitănanu*, citată anterior, pct. 32).

60. În cele din urmă, în măsura în care Guvernul subliniază faptul că reclamantul nu a solicitat curții de apel audierea martorilor, Curtea consideră că instanța de recurs era obligată de adopte din oficiu măsuri pozitive în acest scop, chiar dacă reclamantul nu a solicitat acest lucru în mod expres (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Botten*, citată anterior, pct. 53, și *Dănilă*, citată anterior, pct. 41).

61. Prin urmare, Curtea consideră că pronunțarea condamnării reclamantului fără audierea martorilor, deși acesta fusese achitat de două instanțe inferioare, este contrară cerințelor unui proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

62. În consecință, Curtea apreciază că aceste elemente sunt suficiente pentru a constata că, în speță, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. Cu privire la celelalte pretinse încălcări

63. Invocând art. 6 § 2 din Convenție, reclamantul reproșează Curții de Apel Timișoara faptul că a încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție, pe motiv că a ales să adopte poziția parchetului, neluând în considerare motivele care atestau nevinovăția acestuia, și că sarcina de a dovedi vinovăția revenea acuzației. În plus, consideră că decizia curții de apel se baza pe o prezumție de vinovăție care implica încălcarea dispoziției în cauză. În plus, invocând art. 7 din Convenție, reclamantul pretinde că a fost condamnat în mod eronat prin aplicarea Legii nr. 143/2000, lege care a fost adoptată după săvârșirea faptelor reproșate, și care prevedea elemente materiale diferite în materia traficului de droguri.

64. Ținând cont de ansamblul elementelor de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la pretențiile formulate, Curtea nu identifică nicio încălcare aparentă a drepturilor și libertăților garantate de Convenție. Prin urmare, Curtea consideră că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și art. 35 § 4 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

65. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

66. Cu titlu de prejudiciu material, reclamantul solicită suma de 106 200 de lei românești (RON), adică aproximativ 25 000 de euro (EUR), reprezentând veniturile salariale la care ar fi avut dreptul dacă nu ar fi fost începută urmărirea penală împotriva sa și dacă nu ar fi fost condamnat. Acesta afirmă, de asemenea, că a suferit un prejudiciu moral considerabil din cauza consecințelor negative

care i-au afectat viața de familie, socială și profesională, prejudiciu pentru repararea căruia solicită suma de 50 000 EUR. 67. În ceea ce privește prejudiciul material, Guvernul susține că nu există nicio legătură de cauzalitate între încălcarea și prejudiciul pretins. Consideră că, la fel ca în cauza *Dănilă* (citată anterior, pct. 69), Curtea nu poate specula care ar fi fost rezultatul unui proces echitabil. În plus, Guvernul consideră că suma solicitată de reclamant este excesivă și că a fost calculată în mod speculativ, nefiind justificată de documente relevante. În fine, Guvernul consideră că redeschiderea procesului penal în temeiul art. 408¹ C. proc. pen. reprezintă un mod adecvat de a repara eventuala încălcare constatată. Acesta citează, de asemenea, art. 504-505 C. proc. pen., care reglementează modalitățile de reparare a cazurilor de arestare ilegală.

68. În ceea ce privește prejudiciul moral invocat, Guvernul susține că nu există nicio legătură clară de cauzalitate cu încălcarea pretinsă. Acesta subliniază, de asemenea, că suma solicitată este excesivă în raport cu jurisprudența Curții în materie. În subsidiar, Guvernul consideră că o constatare a unei încălcări ar reprezenta în sine o reparație echitabilă a prejudiciului moral pretins de reclamant.

69. Curtea subliniază că, în speță, unicul temei de reținut pentru acordarea unei reparații echitabile, rezidă în cauză prin faptul că reclamantul nu a beneficiat de un proces echitabil în fața Curții de Apel Timișoara. În mod cert, Curtea nu poate emite speculații asupra posibilului rezultat al procesului în caz contrar, dar apreciază că este rezonabil să considere că persoana în cauză a suferit o pierdere a unei șanse reale în procesul menționat [*Pelissier și Sassi împotriva Franței* (MC), nr. 25444/94, pct. 80, CEDO 1999-II].

70. Prin urmare, pronunțându-se în echitate, conform art. 41 din Convenție, Curtea acordă reclamantului suma de 3 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

71. În plus, Curtea reamintește că, atunci când o persoană particulară, precum în speță, în urma unei proceduri viciate de încălcări ale cerințelor art. 6 din Convenție, un nou proces sau o redeschidere a procedurii, la cererea persoanei interesate, reprezintă, în principiu, un mijloc adecvat de reparare a încălcării constatate (a se vedea *Gencel împotriva Turciei*, nr. 53431/99, pct. 27, 23 octombrie 2003, și *Tahir Duran împotriva Turciei*, nr. 40997/98, pct. 23, 29 ianuarie 2004). În această privință, Curtea subliniază că art. 408¹ C. proc. pen. permite revizuirea unui proces pe plan intern în cazul în care Curtea a constatat o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale reclamantului (a se vedea și *Mircea împotriva României*, nr. 41250/02, pct. 98, 29 martie 2007, *Găitănar*, citată anterior, pct. 44).

B. Cheltuieli de judecată

72. Reclamantul solicită, de asemenea, suma de 62 400 RON, adică aproximativ 15 000 EUR pentru onorariile avocaților angajați și 1 453 RON, adică 350 EUR, pentru cheltuielile de corespondență în fața Curții.

73. În ceea ce privește onorariul avocatului, Guvernul subliniază că acele chitanțe prezentate de reclamant nu acoperă decât o parte din suma solicitată de el cu acest titlu. În plus, susține că reclamantul nu a trimis contracte de asistență judiciară. Pe de altă parte, din documentele trimise reiese că onorariile au fost achitate de terțe persoane. În fine, susține că sumele solicitate sunt excesive în raport cu alte cauze similare, în care Curtea a acordat doar o parte din cheltuielile solicitate de reclamant, considerându-le excesive.

74. În ceea ce privește cheltuielile de corespondență, Guvernul subliniază că din documentele prezentate reiese că au fost achitate de terțe persoane și că reclamantul nu a demonstrat consecințele patrimoniale suferite în urma acestor plăți. Nu s-a stabilit nicio legătură nici între aceste plăți și prezenta cauză. În fine, Guvernul subliniază că, în ciuda faptului că a fost reprezentat de un avocat încă de la începutul procedurii în fața Curții, în februarie 2004, a fost necesară trimiterea mai multor scrisori astfel încât cererea să îndeplinească cerințele de la art. 47 din Regulamentul Curții și să fie înregistrată pe rolul său, în iulie 2006.

75. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, Curtea subliniază că o parte din sumele corespunzătoare onorariilor avocaților și cheltuielilor de corespondență au fost plătite de R. Flueraș și F. Flueraș și că respectivele chitanțe ce justifică onorariile avocaților au o valoare de numai 59 900 RON, adică aproximativ 14 400 EUR. În plus, din acestea nu reiese dacă plățile privesc procedura internă sau procedura în fața Curții. Ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să acorde suma de 10 000 EUR pentru toate cheltuielile coroborate și o acordă reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

76. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive,
CURTEA,
în unanimitate,

1. unește cu fondul excepțiile preliminare ale Guvernului privind calitatea de victimă a reclamantului și epuizarea căilor de atac interne, referitoare la art. 6 § 1 din Convenție, și le respinge;
2. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
4. hotărăște
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care vor va fi convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății:
 - i) 3 000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii) 10 000 EUR (zece mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 9 aprilie 2013, în conformitate cu art. 77 § 2 și § 3 din Regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
PREȘEDINTE,